

De zeemeermin

Annette Zeelenberg

1

Eigenlijk hou ik helemaal niet van vissen. Ik lust ze niet, met hun dorst-opwekkende ziltsmaak, en ik hou niet van ze. Ze zijn niet lief, geen partij in vergelijking met aabare eekhoortjes en konijntjes, ze zijn schubbig en glibberig, en bij het zwemmen in zee glijden ze langs je blote benen als ongrijpbare mannevingers.

Maar zet mij voor een aquarium en ik ben gefascineerd. Goudvis, maanvis, potvis, bruinvis, walvis, rog, dolfijn. O nee, een dolfijn is een zoogdier - maar toch - diezelfde vinnen, die gevorkte staart, dat gladde, gladde vel. En die soepele, glimmende, sierlijke wendbaarheid. Alsof ze geen geraamte hebben, geen bot in dat glijdende lijf, geen kraakbeen om hun schubben te ondersteunen. Niet waar natuurlijk, dat weet ik ook wel, maar toch! Vissen vliegen, ze vliegen in water als vogels in de lucht. Maar vogels zijn zo snel, ze zijn al voorbij gewiekt voordat je ze goed hebt kunnen bekijken. Vissen daarentegen, zwemmen langzaam, statig aquariumrondjes. Steeds opnieuw zweven ze langs en als je de strepen van de zebravis niet goed hebt kunnen bekijken, komt hij vanzelf nog een keer langs en nog een keer.

Natuurlijk zijn ze gevangen. In de wijde, diepe oceaan zouden ze moeten kunnen spelen, in plaats van in een glazen bak vol met water. Dierenmishandeling heet dat toch? Maar ze nemen hun gevangenschap waardig op. We maken er het beste van, zeggen ze tegen elkaar en tegen het aquariumpubliek.

Tussen mijn elfde en mijn dertiende ging ik elke zaterdagmiddag naar het zee-aquarium in Scheveningen. Dat was toen nog een armoedig geheel: een vervallen loods met een miezerige, half tussen de visafslag en de viswinkels verborgen entree, die zich nauwelijks als attractie leek aan te prijzen. Maar binnen werd je door een sliert donkere ruimtes geleid, waarin water achter glazen wanden mysterieus oplichtte. Ik vond het prachtig, maar de gemiddelde toerist verveelde zich bij gebrek aan spektakel. Heel vaak stond ik dus alleen voor het subtropische aquarium, of voor het Noordzee-aquarium, of

voor de vissen uit de Caraïben. Soms bonkte ik met mijn hand tegen het glas, zodat alle vissen verschrikt wegschoten. Master of the universe. Maar het kleine glazen kastje met zeepaardjes had mijn meest ademloze aandacht. Op een bord tegen de muur stond iets educatiefs over verschillende soorten en over mythes. Hoe de domme mensen van vroeger gedacht hadden dat zeepaardjes een soort zeemeerminnen waren. Ondanks hun geringe omvang - een echte zeemeermin was toch zeker net zo groot als een mensenkind - snapte ik dat wel. Dat kaarsrechte lijfje bovenop die sierlijke kronkelstaart - het was bijna hetzelfde silhouet als dat van de getekende kleine zeemeermin in mijn sprookjesboek van Hans Christiaan. De zeepaardjes waren niet erg actief. Vaak dobberden ze maar wat en soms hingen ze stokstijf stil in het bedompte water, maar ik kon mijn ogen niet van ze af houden. Ik meende iets van wrok te bespeuren - blijkbaar namen ze hun gevangenschap een stuk minder licht op dan de rustig baantjes-trekkende vissen. In tegenstelling tot de vissen, leken ze een en al skelet. Ze waren versteend, verstijfd tot onbuigzame stokpaardjes met een mond met tuitlippen die altijd op zoenen stonden, maar die eerder afstootten dan aantrokken tot kussen en minnen.

Misschien was het waar, misschien waren dit betoverde zeemeerminnen, die waren gekrompen van woede en ingehouden hartstocht. Misschien zouden ze bij vrijlating in de wijde, wijde zee hun vroegere gestalte en formaat weer terugkrijgen, misschien zou de aanraking van het verse zeewater fungeren als magische spreuk, waardoor in een explosie van spetterende golven, ze hun vroegere flexibele, kloppende hart weer zouden voelen.

Na mijn rondgang door het aquarium kwam ik altijd uit bij de zeepaardjes en vaak bleef ik voor hun glazen kist zitten tot de enige suppoost van het museum sluitingstijd kwam roepen. Ik keek en keek tot mijn ogen traanden in het halfduister van de zaal.

2

Zeepaardje gevonden in de Westerschelde

Goes - Gisteren ving mosselvisser Jan van Goopert op de Westerschelde een zeepaardje in zijn netten, een zeer zeldzame vangst volgens de vakgroep marieme biologie van de universiteit van Amsterdam.

Van Goopert was met zijn kotter op de Westerschelde waar hij bij het bovenhalen van zijn netten plotseling het zeediertje, een langsnuitzeepaardje, zag spartelen. 'Ik vis al dertig jaar op de Westerschelde, maar dit heb ik nog nooit meegemaakt,' aldus Van Goopert.

Dani Dekkers, van de Universiteit van Amsterdam, bevestigt dat langsnuitzeepaardjes weliswaar spaarzaam in de Noordzee voorkomen, maar stelt dat ze zelden dichtbij de kust komen. Alle andere zeepaardsoorten komen alleen voor in warmere gebieden.

Van Goopert wilde zijn bijzondere vangst niet weer overboord zetten. Hij besloot het zeepaardje te drogen en bij hem thuis in een schilderijlijstje aan de muur te hangen.

Drogen! Schilderijlijstje! Alles van waarde is weerloos.

3

Zeepaardjes dobberen het liefst rond in warm badwater en gelijk hebben ze. Het water van de Noordzee komt alleen in augustus en september boven rilt-temperatuur uit. Mensen die zomer en winter elke ochtend een Spartaans zeebad nemen, heb ik nooit begrepen. Alleen het langsnuitzeepaardje waagt zich heel zelden wel eens in noordelijk water.

Maar vroeger wist ik niets van de leefomgeving van zeepaardjes, zover reikte mijn schoolbiologie niet. En dus bleef ik hopen om ooit een zeepaardje aan mijn Noordzeestrand te vinden. Het liefst een levend, dat ik mee naar huis kon nemen en in een vissenkomp bij me kon houden, maar als dat niet lukte, was een dood zeepaardje ook goed. Hun mysterieuze, Latijnse naam mompelend alsof ik een kudde zeepaarden naar me toe moest lokken, liep ik over het strand, voorover gebogen alsof ik een gebochelde was. Hippocampus, hippocampus. Aan het einde van de middag had ik vaak pijn in mijn rug, zo ingespannen had ik naar beneden lopen kijken. Hippocampus.

Scheermesjes, mossels, kokkels, heel gewone kiezelkleurige schelpen en een enkele roze, maar geen zeepaardje. Een plastic container waar ooit sinaas-appelsap in had gezeten, een stuk rood touw, een lege zeepoederdoos, een tandenborstel, maar geen zeepaardje.

En toch was er geen sprake van wanhoop. Als ik op woensdagmiddag het strand opkwam vanaf de parkeerplaats bij de haven, en ik zag die uitgestrekte zandvlakte, met een enkele wandelaar met hond in de verte, voelde mijn hoofd ruimer dan normaal en tintelden mijn vingers opgetogen. Het strand was van mij. Alles was nog mogelijk.

Ik had een extra stevige plastic zak bij me, voor het geval dat. Als ik een zeepaardje zou vinden, áls, dan kon ik die zak met zeewater vullen en hem erin laten zwemmen tot ik thuis was. En als ik eenmaal thuis was met mijn

zeepaard... Ja, wat ik dan met mijn vondst zou doen, behalve hem in een vissekom laten glijden en vervolgens voor die kom gaan zitten en kijken, dat wist ik niet precies. Ik wilde hem gewoon hebben, hij moest helemaal van mij zijn, zodat ik hem kon voeren (wat aten zeepaardjes?) en hem rechtop kon zien zwemmen als een kleine koning in zijn kleine koninkrijk. Ik wilde zien hoe hij zich op een heimelijk moment zou transformeren tot een meermin, of misschien wel een meerman. En als dat gebeurde, wilde ik erbij zijn.

4

Het woord 'meermin' is een paradox, zoals ook de zeemeermin zelf een paradox is. Meisje en vis, verleidster en kuise dame lijkt ze het slachtoffer van de letterlijke betekenis van haar naam. Meermin, een woord waarin twee tegengestelde kwalificaties samensmelten. Hoe kan iets tegelijkertijd meer en minder zijn? Meer vrouw, meer begeerlijk, meer uitdagend, meer voluptueus - hoe gaat dat samen met minder sensueel, minder prikkelend, minder verrukkelijk? En minder bescheiden, minder zedig, minder eenvoudig, dat botst toch met meer zelfbewust, meer uitbundig, meer trots? Aan de zeemeermin wordt gevraagd om zowel méér te zijn dan wat ze al is, als om haar al te heftige zeemeermin-zijn te minderen. Meer vrouw, minder vis? Meer vis, minder vrouw?

Het is nooit goed, hoe ze ook haar best doet. Meer en minder aan elkaar gekoppeld vormen een toverspreuk voor ongeluk.

5

Na jarenlang proberen werd ik op een woensdagmiddag in mei eindelijk een ware zeemeermin. Ik zat met m'n benen wijd in het warme, met verveine geparfumeerde water en jij leunde met je magere, scheve rug tegen mijn borsten en buik. We waren bloot, natuurlijk, en we zaten in jouw heerlijke, brede, blauw betegelde bad. De geneugten van het kapitalisme. Zelf verdiende ik maar net genoeg voor een simpele douche.

Buiten regende een typische, sappige meiregen over de wereld en de dikke spetters op de ramen droegen op een aangename manier bij tot het algehele waterige gevoel.

Ik waste je borst en je armen en jij zong een liedje voor me, iets over zeven kleine visjes, geloof ik.

Ik goot nog wat gele badolie in mijn handen en streelde je schouders en je nek. Je boog je hoofd wat naar beneden, alsof het moment je deemoedig

maakte en je hield op met zingen. De regen tintelde tegen de jonge blaadjes en de bloesem in je tuin en mijn handpalmen gleden over je spieren en je botten, alles sterk en kwetsbaar.

Het warme water omarmde ons en lag als condens op onze huid.

Je boog je rug nog iets verder naar voren en je greep je kuiten vast, zodat je een perfecte halve cirkel vormde, en ik boog met je mee, terwijl ik mijn handen van jouw bovenarmen naar je ellebogen naar je polsen schoof. Onze vingers verstrengelden zich, mijn wang rustte op jouw schouderblad, mijn benen lagen langs jouw benen.

Op dat moment werd ik een zeemeermin.

Eerst voelde het wat onwennig, mijn nieuwe zeemeerminnenstatus. Na zo lang op het droge geoefend te hebben, scheerde ik nu plotseling vrij en soepel door het water. Af en toe ging ik even naar de kant om te kijken. Was ik dat? Ongelovig eerst, maar allengs met meer vertrouwen. Ja, dat was ik. Een zeemeermin met benen, met staart - het deed er niet toe. Snel en wendbaar was ik, beter laat dan nooit, eindelijk, eindelijk. Hier had ik mijn hele leven naar verlangd. Ik was compleet, ik was prachtig, ik was onaantastbaar, niemand kon me vangen. ■

UIT SYMPATHIE

DRUKKERTIJ
alinea

Handels-, reclame- & privédrukwerk

Lange elzenstraat 75

2018 antwerpen

tel 03/238 88 96

fax 03/216 99 78

E-mail alinedrukk@belgacom.net

facturen
bestelbons
huisstijlen
folders
omslagen
geboorte- & huwelijkskaarten
uitnodigingen
visitekaartjes
e.a.